

Wojciech Dawid Biel

Stosowanie nowych mediów w indywidualnym procesie uczenia się młodzieży do egzaminu zawodowego (na przykładzie badania opinii osób przygotowujących się do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie)

- streszczenie rozprawy doktorskiej

Nowe media rozumiane jako środki komunikowania są dziś podstawowymi i wspierającymi narzędziami edukacyjnymi stosowanymi w procesie dydaktycznym. Termin media, w tym nowe media określane jest zamiennie w pedagogice z terminami: narzędzia edukacyjne, środki dydaktyczne, środki kształcenia, pomoce dydaktyczne. Tego typu narzędzia edukacyjne są obecnie ważnym czynnikiem wspierania osób indywidualnie uczących się w społeczeństwie medialnym. W teorii społeczeństwa medialnego nowe media są traktowane jako środki komunikowania socjalizujące jednostkę, obok rodziny, przedszkola, szkoły, kręgu koleżeńskiego, krewnych, kręgu zawodowego, stowarzyszeń. Socjalizacja to proces wchodzenia człowieka do środowiska społecznego, który trwa praktycznie przez całe życie. Media uznawane są za czynnik socjalizacji drugiego stopnia.

Głównym celem dysertacji doktorskiej było opisanie zjawiska stosowania nowych mediów w indywidualnym procesie uczenia się do egzaminu zawodowego. Także wyodrębnienie nowych mediów używanych przez osoby w trakcie przygotowania do państwowego egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie wprowadzonego w 2012 roku. Celem było zaprojektowanie repozytorium cyfrowego zawierającego wskazywane przez badanych dostępne zasoby edukacyjne eksponowane poprzez nowe media, które młodzież może wykorzystać w procesie przygotowania do egzaminu zawodowego. Zidentyfikowanie nowych mediów jako preferowanych przez młodzież narzędzi edukacyjnych stosowanych w procesie uczenia się do egzaminu zawodowego wpisuje się w zakres problematyki pedagogiki medialnej. Scharakteryzowane w dysertacji doktorskiej zagadnienia mieszczą się w paradygmacie komunikowania, w którym nowe media ujmowane są jako każdy nośnik przenoszący informację i komunikaty.

Praca doktorska, składa się z pięciu rozdziałów. Rozdział pierwszy *Nowe media w edukacji* zawiera analizę terminu nowe media, z uwzględnieniem pojęć (także synonimów) związanych z nowymi mediami. Rozdział zawiera opis koncepcji społeczeństwa medialnego, w tym charakterystykę pokolenia „net natives”. Następnie przedstawiono wybrane podejścia dotyczące nowych mediów w procesie uczenia się, między innymi teorię behawioralną,

kognitywistyczną, konstruktywistyczną oraz konektywistyczną. W rozdziale zaprezentowano specyfikę nowych mediów w edukacji podkreślając ich zalety, zastosowanie, wpływ i oddziaływanie. Przedstawiono opublikowane badania odnoszące się do nowych mediów w procesie uczenia się. Ponadto scharakteryzowano rodzaje nowych mediów i ich możliwości edukacyjne.

W rozdziale drugim: *Metodologiczne podstawy badań własnych* przedstawiono przedmiot badań, cel badań, główny i szczegółowe problemy badawcze, typ badań, zmienne (i wskaźniki), metody, techniki, narzędzia badawcze (w tym opis kwestionariuszy) oraz sposoby zbierania i analizy danych. Ponadto w rozdziale zaprezentowano charakterystykę grupy badawczej, dobór próby badawczej, skale pomiarowe oraz organizacje i przebieg badań.

Rozdział trzeci: *Nowe media w procesie uczenia się do egzaminu zawodowego – badanie pilotażowe* zawiera analizę dotyczącą stosowania nowych mediów w indywidualnym procesie uczenia się do egzaminu zawodowego. W rozdziale przedstawiono wstępne spostrzeżenia, co do stosowania nowych mediów w procesie przygotowania do egzaminu zawodowego oraz potwierdzono strukturę narzędzi badawczych w odniesieniu do badania zasadniczego przeprowadzonego w II etapie.

Rozdział czwarty: *Nowe media w procesie uczenia się do egzaminu zawodowego – badanie zasadnicze* zawiera diagnozę dotyczącą stosowania nowych mediów w indywidualnym procesie uczenia się do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (II etap). W rozdziale zostały przedstawione odpowiedzi na poszczególne problemy badawcze oraz zaprezentowano charakterystykę nowych mediów.

W rozdziale piątym: *Repozytorium cyfrowe* omówiono zaprojektowane repozytorium cyfrowe przeznaczone dla osób przygotowujących się do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie. Rozdział zamyka charakterystyka badania pogłębiającego (III etap badań).

W rozprawie wykorzystano literaturę polską i zagraniczną (głównie anglosaską) podejmującą zagadnienia nowych mediów oraz procesu uczenia się. Literatura odnosi się do zagadnień medialnych w obszarze i dziedzinie nauk społecznych analizowanych w dysertacji doktorskiej. W pracy zostały wykorzystane także akty normatywne i inne źródła.

Tematyka poruszana w pracy doktorskiej mieści się w przedziale literatury związanej z pedagogiką mediów, która ma charakter interdyscyplinarny i czerpie z dorobku teoretycznego oraz osiągnięć takich dyscyplin, jak: nauka o komunikowaniu, socjologia, psychologia, filozofia, antropologia kultury, także z tzw. technicznych dyscyplin, informatyki

i telekomunikacji. Analizowane zagadnienia w pedagogice medialnej są związane ze zjawiskami towarzyszącymi komunikacji medialnej.

Przeprowadzono 3 etapy badań diagnostycznych (rozpoznawczych) według typu poznawczego (*diagnoza poznawcza*) nastawionego na cel prawidłowej organizacji lub modyfikacji procesu uczenia się, a szerzej procesu dydaktycznego. Przedmiotem badań było zjawisko stosowania nowych mediów przez młodzież w indywidualnym procesie uczenia się do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie. W analizach zastosowano zarówno podejście jakościowe, jak i ilościowe (przyjęto mieszaną strategię badań).

W badaniach zdiagnozowano, że osoby w wieku 15-20 lat stosują 22 rodzaje nowych mediów (urządzeń) oraz 29 rodzajów multimedialnych środków dydaktycznych w indywidualnym procesie uczenia się do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie.

Częstotliwość stosowania nowych mediów przez młodzież odbywa się w przedziałach czasu: do 15 minut, powyżej 15 do 45 minut, powyżej 45 minut do 1,5 godziny, powyżej 1,5 godziny do 3 godzin, powyżej 3 do 5 godzin, powyżej 5 godzin w ciągu tygodnia.

Rozpoznano, że najpowszechniejszymi zasobami edukacyjnymi eksponowanymi poprzez nowe media są: „Poradniki elektroniczne dotyczące pytań z określonej kwalifikacji zawodowej opublikowane przez OKE (i CKE) wraz z wymaganiami edukacyjnymi” oraz „Filmy poglądowe i poradniki w serwisie Youtube dotyczące zadań z egzaminu zawodowego”.

Ustalono, że najczęstszymi wybieranymi sposobami uczenia się są: „wykonywanie doświadczeń i ćwiczeń”, „w cichym nierozpraszkającym otoczeniu”, „tworząc notatki na papierze lub komputerze”. Stwierdzono, że ankietowana młodzież preferuje dom/własne mieszkanie jako główne miejsce korzystania z nowych mediów.

W badaniach rozpoznano możliwości edukacyjne stosowania nowych mediów w indywidualnym procesie przygotowania do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie, do których między innymi można zaliczyć w opinii badanych: „mobilne i autonomiczne powtarzanie treści edukacyjnych”, „filtrowanie specjalistycznych informacji” oraz „gromadzenie i zabezpieczanie danych edukacyjnych”.

Uzyskane wyniki badań mogą posłużyć bardziej efektywnej organizacji indywidualnego procesu uczenia się wykorzystującego nowe media do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie. Wyniki badań mogą być wykorzystane w odniesieniu do teorii uczenia się: behawiorystycznej, kognitywistycznej, konstruktywistycznej oraz konektywistycznej.

Fidel Wojciech

